

ελεύθερο βήμα

Στο στόχαστρο τώρα η έρευνα

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΥ *

Την περασμένη βδομάδα οι πανεπιστημιακοί και οι φοιτητές, ύστερα από αποφάσεις σε μαζικές συνελεύσεις των συλλόγων τους, ανέστειλαν συντεταγμένα τις κινητοποιήσεις τους, υιοθετώντας εναλλακτικές μορφές αγώνα για την ακύρωση του αντιδραστικού νόμου-πλασίου που μόνη της ψήφισε στη Βουλή η κυβερνητική πλειοψηφία.

Τη στιγμή αυτή διάλεξε η κυβέρνηση, κλιμακώνοντας προφανώς τη στρατηγική της έντασης, να ξαναχτυπήσει. Στόχος τους τώρα, η ιδιωτικοποίηση της επιστημονικής έρευνας στα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα και η εμπορευματοποίηση των μεταπτυχιακών σπουδών. Αυτό ακριβώς εννοούσε άλλωστε ο ίδιος ο πρωθυπουργός όταν έλεγε την περασμένη Κυριακή στη σύνοδο της Κ.Ε. της ΟΝΝΕΔ ότι αταλάντευτα θα ολοκληρώσει τη «μεταρρύθμιση». Ακόμα πιο επιθετικά εξάλλου η υπουργός Παιδείας δήλωνε στην «Καθημερινή» της Κυριακής, μην τυχόν και δεν καταλάβαμε, ότι έρχονται τα δύο νομοσχέδια, για την έρευνα και για τις δύο μεταπτυχιακές σπουδές, που θα ενεργοποιούν τον ιδιωτικό τομέα και -άκουσον άκουσον- θα επιβάλλουν υποχρεωτικά διδάκτρα στις μεταπτυχιακές σπουδές όλων των πανεπιστημίων.

Έτσι η κυβέρνηση άφησε να διαρρεύσει το πρώτο νομοσχέδιο με τίτλο «Θεσμικό πλαίσιο έρευνας και τεχνολογίας» και διά του εκλεκτού της κ. Γιαννάκου, προέδρου της διοικούσας επιτροπής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, συγκάλεσε για το Σαββατοκύριακο τη σύνοδο των πρυτάνεων στην Καστοριά!..

Αλλά ας δούμε τα βασικά σημεία που τεκμηριώνουν τον ισχυρισμό μας ότι το νομοσχέδιο επιχειρεί να ιδιωτικοποιήσει τις ερευνητικές δραστηριότητες.

*Σημείο 1ο. Τα μέλη της 13μελούς επιτροπής που ετοίμασε το νομοσχέδιο είναι πανεπιστημιακοί νεοφιλελεύθερων απόψεων που, κατά τύχη, συμφωνούν με την κυβερνητική πολιτική.

*Σημείο 2ο. Για πρώτη φορά σε νόμο-πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογία εισάγεται επισήμως ο νεοφιλελευθερισμός ως ιδεολογία. Στην εισηγητική του έκθεση είναι σαφής η γραμμή πλεύσης: «Η αειφόρος ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα», «Η έρευνα αποτελεί κεντρικό άξονα της στρατηγικής της Λισαβόνας», «η χώρα καλείται να κατακτήσει ενεργό θέση στο ερευνητικό γίγνεσθαι του παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος», η ένταξη όλων των ερευνητικών δραστηριοτήτων στον «ευρωπαϊκό χώρο έρευνας», πιστοποιούν αδιάσειστα τον ισχυρισμό μας.

*Σημείο 3ο. Σε κανένα σημείο στο νομοσχέδιο δεν υπάρχει δέσμευση για αύξηση των κονδυλίων για την έρευνα. Αυτό μάλιστα όταν η χώρα μας είναι τελευταία στην Ευρώπη των 27 με ποσοστό 0,55% του ΑΕΠ, ποσοστό ίσο με το μισό της προτελευταίας χώρας (Πορτογαλίας) και ίσο με το 1/5 (!) του μέσου όρου των χωρών της Ε.Ε. (2,7% του ΑΕΠ).

*Σημείο 4ο. Προβλέπει την ίδρυση ενός φορέα που ονομάζει Εθνικό Οργανισμό Έρευνας και Τεχνολογίας και άλλα γραφειοκρατικά σχήματα, στα οποία θα συμμετέχουν διορισμένοι καθηγητές ΑΕΙ, ερευνητές αλλά και ιδιώτες. Δεν προβλέπεται η συμμετοχή κανενός εκπροσώπου των πανεπιστημιακών (ΠΟΣΔΕΠ), των ερευνητών, αλλά ούτε καν των επισήμων οργάνων των ΑΕΙ και των ερευνητικών κέντρων (σύγκλητοι, διοικητικά συμβούλια ερευν. κέντρων κ.λπ.).

*Σημείο 5ο. Το νομοσχέδιο αναφέρεται κυρίως σε «αυτοτελή ερευνητικά ινστιτούτα», νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ΝΠΙΔ) που υπάρχουν ή πρόκειται να ιδρυθούν. Ορισμένα απ' αυτά έχουν βέβαια δημόσιο χαρακτήρα [Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (ΕΙΕ), Εθνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΚΘΕ), Ινστιτούτο Παστέρ, Ινστιτούτο Φλέμιγκ κ.λπ. Παρόμοια είναι ερευνητικά ινστιτούτα που υπάγονται μεν στα ΑΕΙ, αλλά ταυτόχρονα είναι αυτονομημένα, όπως Ινστιτούτο Πληροφορικής στο ΕΜΠ και το Πανεπιστήμιο Πατρών, Ινστιτούτο Βιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης κ.λπ.], όμως η λογική του νόμου διά της περικοπής των κονδυλίων είναι να τα οδηγήσει σε περαιτέρω ιδιωτικοποίηση. Το βασικότερο όμως είναι ότι προβλέπεται η χρηματοδότηση καθαρά ιδιωτικών κέντρων (π.χ. Ιντρακόμ, ΦΑΓΕ, Ινστιτούτα Τραπεζών, χρηματιστηριακών και ναυτιλιακών εταιρειών κ.λπ.). Κι όλα αυτά όταν ο ιδιωτικός τομέας στη χώρα μας διαθέτει το 15% των ήδη πενιχρών συνολικών κονδυλίων.

*Σημείο 6ο Υποβαθμίζονται ακόμα περισσότερο οι ερευνητικές δραστηριότητες στις βασικές επιστήμες τόσο στα πανεπιστήμια όσο και στα ερευνητικά κέντρα. Αναμενόμενο άλλωστε αφού αυτές οι επιστήμες δεν παρέχουν άμεσες «υπηρεσίες» στο μεγάλο κεφάλαιο, ορισμένες φορές, μάλιστα μπορεί να το υπονομεύσουν με την έρευνά τους, π.χ. σε εργασιακά θέματα, σε θέματα υγείας και υγιεινής των εργαζομένων κ.λπ.

*Σημείο 7ο. Αλλά και ερευνητικοί φορείς με εφαρμοσμένη έρευνα προφανώς χρήσιμη για τη χώρα αφήνονται στην τύχη τους. Χαρακτηριστική και επίκαιρη περίπτωση ο Οργανισμός Αντισεισμικής Προστασίας (ΟΑΣΠ), το Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών (ΙΤΣΑΚ) της Θεσσαλονίκης, αλλά και το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ) ή το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικών Ερευνών (ΕΘΙΑΓΕ).

*Σημείο 8ο. Εισάγονται μαζικά οι ευέλικτες σχέσεις εργασίας στα ΑΕΙ και τα δημόσια ερευνητικά κέντρα. Διατυπώσεις όπως «ερευνητές με σύμβαση που θα διαρκεί όσο απαιτείται για την εκτέλεση του προγράμματος ή

έργου» ή προβλέψεις για μεταπτυχιακούς φοιτητές σκληρά εργαζόμενους χωρίς καμία πρόβλεψη για υποτροφίες ή άλλες αποδοχές, πιστοποιούν του λόγου το αληθές.

Τα οκτώ αυτά σημεία αποτελούν, ίσως, μόνο τα πιο τρανταχτά σημεία. Υπάρχουν και αρκετά άλλα, όπως η επιβολή της ένταξης των ερευνητικών δραστηριοτήτων στις επιδιώξεις της Ε.Ε., η μείωση αρμοδιοτήτων στις δύο τελευταίες βαθμίδες των πανεπιστημιακών και των ερευνητών, οι προβλέψεις για τη διεθνή συνεργασία, που κατατείνουν επίσης στην πλήρη εμπορευματοποίηση της έρευνας στη χώρα μας.

Όμως για άλλη μια φορά φαίνεται ότι η κυβέρνηση λογαριάζει χωρίς τον ξενοδόχο. Ήδη οι πανεπιστημιακοί και οι φοιτητές αντέδρασαν αγωνιστικά. Όλα επίσης δείχνουν ότι στο δρόμο των κινητοποιήσεων μπαίνουν και οι ερευνητές και γενικότερα οι εργαζόμενοι στα ερευνητικά κέντρα και όχι μόνο.

Για την αναμενόμενη λοιπόν νέα «αναταραχή» την αποκλειστική ευθύνη θα την έχει η κυβέρνηση.

* Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ είναι καθηγητής στο ΕΜΠ και μέλος της Κ.Ε. του Συνασπισμού.